

۱۵ اسفند / روز درخت‌کاری

درخت آشنا

ای درخت آشنا
شاخه‌های خویش را
ناگهان کجا
جا گذاشتی؟
یا به قول خواهرم فروغ
دست‌های خویش را
در کدام باغچه
عاشقانه کاشتی؟
این قرارداد
تا ابد میان ما
برقرار باد:
چشم‌های من به جای دست‌های تو!
من به دست تو
آب می‌دهم
تو به چشم من
آبرو ده!
من به چشم‌های بی‌قرار تو
قول می‌دهم:
ریشه‌های ما به آب
شاخه‌های ما به آفتاب می‌رسد
ما دوباره سبز می‌شویم!
قیصر امین‌پور

۲۵ اسفند / بزرگداشت پروین اعتصامی

شاعری تیزبین

آیا می‌توانید تصور کنید که سیر و
پیاز بر سر بوی بد با هم دعوا کنند؟
سیر یک روز طعنه زد به پیاز
که تو مسکین چه قدر بد بویی
گفت: از عیب خویش بی‌خبری
زان ره از خلق عیب می‌جویی
آیا گفت‌وگوی بین نخود و لوبیا را
شنیده‌اید؟
نخودی گفت لوبیا را

کز چه من گردم این چنین ، تو دراز؟
گفت: ما هر دو را ببايد پخت
چاره‌ای نیست، با زمانه بساز
و یا تاکنون عنکبوتی را که کنج دیوار
اتاق تار می‌تند دیده‌اید؟ یا حلزونی
که به کرم ابریشم طعنه می‌زند:
« کار بی‌مزد، عمر باختن است » و کرم
جواب می‌دهد که: « قدر کسی از سعی
و عمل کم نمی‌شود.» و همه و همه
این‌ها و بسیاری موارد دیگر را می‌توان
لابه‌لای ابیات یک دیوان شعر پیدا کرد؛
دیوان شعر شاعری تیزبین که هیچ
چیزی از نگاهش پوشیده نمی‌ماند.

او کیست؟ او را می‌شناسید؟
رخشنده اعتصامی، معروف به پروین
اعتصامی (زاده ۲۵ اسفند ۱۲۸۵ در
تبریز - درگذشت در ۱۵ فرودین ۱۳۲۰
در تهران) از وی به عنوان مشهورترین
شاعر زن ایران یاد شده است.

منبع: پروین اعتصامی (سرگذشت‌نامه).
مهناز بهمن. انتشارات مدرسه.

تندیس پروین اعتصامی در نمایشگاه تندیس مشاهیر ایرانی در خانه هنرمندان

۵ اسفند / بزرگداشت خواجه نصیرالدین طوسی

خواجه نصیرالدین طوسی
و نجات جان عطا ملک جوینی

عطاملک جوینی که یکی از وزیران دربار
هلاکو بوده و کتاب «تاریخ جهانگشای» او
معروف است، روزی گرفتار غضب پادشاه
شد. برادرش به خدمت خواجه نصیر رسید
و او را از موضوع آگاه کرد و گفت اگر هلاکو
امری را صادر کند، دوباره نقض کردن آن
خیلی مشکل است. باید چاره‌ای اندیشید،
خواجه در حالی که عطا و تسبیح در یک
دست و در دست دیگرش اسطرلاب داشت،
برخاست و به طرف دربار به راه افتاد؛ آن
هم در حالی که پشت سرش، شخصی در
منقلی پر آتش دائم بخور می‌ریخت. خواجه
با دیدن ملازمان پادشاه حال پادشاه را جویا
شد و گفت می‌خواهد به چشم خود پادشاه

خواجه نصیرالدین طوسی، ریاضی‌دان،
منجم، فیلسوف و سیاستمدار برجسته
ایرانی است که در تمام امور کشوری و
لشکری مغول دخالت داشت. همکاری
خواجه نصیر با هولاکوخان سبب
جلوگیری از کشتار و خرابی هولاکو در
ایران شد. وی رصدخانه بزرگی در مراغه
برپا کرد. خواجه نصیر پس از آن که
بغداد به دست هولاکوخان فتح شد، به
ساختن رصدخانه و دعوت از ریاضی‌دانان
و منجمین پرداخت.

۲۳ اسفند / شهادت فاطمه زهرا(س)

از سلسله نور

سخت است بخواهی بنویسی نتوانی
یا این که بدانی که از او هیچ ندانی

هر واژه که در ذهن بیاید، نپذیری
دستت به قلم باشد و بی حرف بمانی

وقتی سخن از سلسله نور و یقین است
حیف است که خاموش بمانند جهانی

ژرف است معانی تو، می ماند انسان
تا شرح کند این همه را با چه بیانی

کوتاه ترین سوره و کوتاهی عمرت
آئینه تسخیر زمان است به آنی

راه است که می ماند و نام است که مانده است
حتی اگر از مدفن تو هیچ نشانی
[فریبا یوسفی]

خانه تکانی

بد نیست شما یک ذره ما را بتکانید
ما هم به همان شیوه شما را بتکانیم
سعید طلائی

امسال بهار بی تو آغاز نشد
یک سال گذشت و باز اعجاز نشد
کی سین سلام بر لب می شکفت؟
عید آمد و سفره دل باز نشد!

من نام کسی نخوانده ام، الا تو
با هیچ کسی نمانده ام، الا تو
عید آمد و من خانه تکانی کردم
از دل همه را تکانده ام، الا تو
جلیل صفر بیگی

میان پرده های بین خانه تکانی

ما خانه نداریم کجا را بتکانیم؟
وقتی که زمین نیست هوا را بتکانیم؟
یک کلبه پر مهر و صفا دارم و بایست
هر آنچه که داریم، «صفا» را بتکانیم
سوراخ مهم نیست که در جیب بماند
هر چیز دگر گشت چو پیدا، بتکانیم
مائیم و همین بسته ی کالا که... بماند
ته مانده این ظرف غذا را بتکانیم؟
میمون بفرستیم فضا محض تفنن
این خانه نشد بلکه فضا را بتکانیم
با حفظ موازین و نه با حالت موزون
دست و سر و ترقوه و پا را بتکانیم

را ببینند. اجازه ورود داده شد. خواجه نصیر
به محض دیدن هلاکوخان به سجده ای
طولانی رفت و گفت: در این موقع در
طالع شاه سانحه بدی دیده می شود.
بنده ادعیه خوانده و بخور سوزانده ام و
از خداوند مسئلت کرده ام که این بلیه
را از شاه دور کند. بر پادشاه لازم است
که هرچه زودتر زندانیان را آزاد و کسانی
را که فرمان به قتلشان صادر شده، عفو
نمائید تا شاید خداوند این بلیه بزرگ را
دفع نماید. هلاکو به فرموده خواجه عمل
کرد و فرمان آزادی قربانیان و زندانیان را
صادر کرد. در این ضمن عطا ملک جوینی
نیز از مرگ نجات یافت.

منبع: قصص العلماء زندگی نامه خواجه نصیر.